

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

«Ο ΝΕΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ –
Ο ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Θεσσαλονίκη

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ, ΠΡΩΤΟΔΙΚΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ
«ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ,
ΥΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟ ΚΠΔ»

Παρασκευή, 18 Οκτωβρίου 2019

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νέος ΚΠΔ επέφερε σημαντικές αλλαγές ως προς τα δικαιώματα του κατηγορουμένου, ενισχύοντας τη νομική φαρέτρα των υπερασπιστικών δικαιωμάτων του.

Ας δούμε τα σπουδαιότερα εξ αυτών:

Β) ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

Με το **νέο άρθρο 43 ΚΠΔ** εκφράζεται η επιθυμία του νομοθέτη να φιλτράρονται και τα σοβαρά πλημμελήματα αρμοδιότητας Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, και έτσι η προκαταρκτική εξέταση επεκτείνεται υποχρεωτικά και σε αυτά

Πρώτη επομένως παρατήρηση είναι ότι αναμφίβολα η καθιέρωση της διάταξης αυτής είναι προς όφελος του κατηγορουμένου.

Με το νέο άρθρο 70 ΚΠΔ επαναπροσδιορίστηκαν τα πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα του διαδίκου, καθόσον προστέθηκε σε αυτά ο ύποπτος, ενώ αφαιρέθηκε από αυτά ο αστικώς υπεύθυνος.

Στο εδ. β' της παρ. 1 του ίδιου άρθρου ορίστηκε η έννοια του υπόπτου ως διαδίκου στην ποινική δίκη. Συγκεκριμένα προβλέφθηκε, «την ιδιότητα του υπόπτου φέρουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο εδ. α της παρ. 1 του άρθρου 244 ΚΠΔ ».

Με τον τρόπο αυτό καθορίζεται ότι ύποπτος είναι τόσο ο αναφερόμενος στη μήνυση ή έγκληση ή εν γένει καταγγελία αλλά και αυτός σε βάρος του οποίου συντρέχουν συγκεκριμένες ενδείξεις τέλεσης αξιόποινων πράξεων που διερευνώνται κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης και σε κάθε περίπτωση πριν από την κίνηση της ποινικής δίωξης που ορίζει τη μετάβαση στην ιδιότητα του κατηγορουμένου.

Στην **παρ. 2 άρθρου 70 ΚΠΔ** καταγράφεται ο ρόλος των διαδικών ως υποκείμενα ποινικής δίκης που «συμπράττουν στην εξέλιξη αυτής ως φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων».

Στο **άρθρο 71 ΚΠΔ** έλαβε νομοθετική υπόσταση το τεκμήριο αθωότητας: με την ενσωμάτωση της κεντρικής αξίωσής της, του άρθρου 6 ΕΣΔΑ και του άρθρο 14 ΔΣΑΠΔ , σύμφωνα με τα οποία «οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι τεκμαίρονται αθώοι μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή τους σύμφωνα με τον νόμο».

Κατά το **άρθρο 85 ΚΠΔ** ορίζεται ότι «ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις κατά της δήλωσης για υποστήριξη της κατηγορίας και πάντως πριν από την έκδοση του οριστικού βουλεύματος». Έτσι παρέχεται το δικαίωμα στον ύποπτο και το κατηγορούμενο η δυνατότητα πρόκλησης ελέγχου της νομιμότητας της παράστασης, ώστε να μη μετέχουν στην εξέλιξη της διαδικασίας μη δικαιούμενα σε παράσταση πρόσωπα.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Διευρύνονται τα δικαιώματα του υπόπτου τα οποία ισοσκελίζονται με εκείνα του κατηγορούμενου.

Περαιτέρω, στο τέταρτο κεφάλαιο του νέου ΚΠΔ, που αναφέρεται στα δικαιώματα των διαδίκων, θα πρέπει να επισημανθούν τα κάτωθι:

α) Το άρθρο 89 ΚΠΔ που αναφέρεται στον διορισμό και τον αριθμό συνηγόρων των διαδικών προστίθεται στα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται διορισμός συνηγόρου και ο ύποπτος, ενώ αντικαθίσταται ο όρος «άλλου διαδικού» με τον όρο «παριστάμενου για την υποστήριξη της κατηγορίας», αφού πλέον οι διάδικοι είναι μόνον αυτοί, [ο ύποπτος ή κατηγορούμενος και ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας.]

β) Στο άρθρο 90 ΚΠΔ ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις παραίτησης του υπόπτου ή του κατηγορουμένου από το δικαίωμα διορισμού δικηγόρου. Η αξίωση αυτή απορρέει από το άρθρο 9 της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Προϋπόθεση για την εγκυρότητα της παραίτησης αποτελεί η προηγούμενη προφορική ή έγγραφη «σαφής και επαρκής ενημέρωση σε απλή και κατανοητή γλώσσα σχετικά με το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δικαιώματος και τις ενδεχόμενες συνέπειες της παραίτησης από αυτό», ώστε να διασφαλίζεται ότι αυτή είναι προϊόν της ελεύθερης βούλησης του προσώπου.

Ρητά πάντως παρέχεται στο εδ. γ', η δυνατότητα του υπόπτου ή του κατηγορουμένου «να ανακαλέσει την παραίτηση μεταγενέστερα, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας» και να διορίσει δικηγόρο.

Στο **νέο άρθρο 91 ΚΠΔ** ρυθμίζεται το δικαίωμα παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο, το οποίο περιλαμβάνει παροχή νομικών συμβουλών και νομική αρωγή και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται σε σχετικές διατάξεις, δηλαδή τις διατάξεις του Ν 3226/2004.

Ο οδηγός των δικαιωμάτων του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, αποτελεί το **νέο άρθρο 95 ΚΠΔ** το οποίο περιλαμβάνει τα κυριότερα εξ αυτών , που είναι: α) το δικαίωμα παραστάστασης με συνήγορο, β) το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις παροχής δωρεάν νομικών συμβουλών, γ) το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την κατηγορία,

δ) το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης και ε) το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης. Προστίθεται δε και δεύτερο εδάφιο στην παρ. 2 του άρθρου αυτού, για λόγους δικαιότερης διεξαγωγής της δίκης, που διαλαμβάνει ότι «αντικείμενο της ενημέρωσης οφείλει να αποτελεί και η αναφορά των συνεπειών παραίτησης από την άσκηση των δικαιωμάτων».

Στο άρθρο 99 ΚΠΔ ρυθμίζεται το δικαίωμα παράστασης του κατηγορουμένου με συνήγορο. Στην παρ. 4 του άρθρου αυτού προστίθεται ότι η επικοινωνία του κατηγορουμένου με τον συνήγορό του είναι απολύτως απόρρητη, ενσωματώνοντας την αξίωση του άρθρου 4 της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ.

Ακολουθώντας στο άρθρο 101 ΚΠΔ τυποποιείται το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο που δεν ομιλεί ή δεν κατανοεί επαρκώς την ελληνική γλώσσα.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Στο νέο άρθρο 102 ΚΠΔ προβλέπεται το δικαίωμα αίτησης διεξαγωγής αποδείξεων το οποίο παρέχει στον κατηγορούμενο τη δυνατότητα να ζητά με αυτοτελή αιτιολογημένη αίτησή του στον ανακριτή τη διεξαγωγή αποδείξεων προς αντίκρουση της κατηγορίας. Σύνδεση άρρηκτη με άρθρο 274 τελ. εδ. ΚΠΔ.

Στο **νέο άρθρο 103 ΚΠΔ** επαναλαμβάνεται το γράμμα της προϊσχύσασας διάταξης για την προθεσμία προς απολογία, με τη διαφορά ότι η παρεχόμενη προθεσμία για την απολογία του κατηγορουμένου δεν είναι «έως σαράντα οκτώ ώρες», όπως όριζε η προηγούμενη διάταξη αλλά «τουλάχιστον σαράντα οκτώ ώρες».

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Σε σχέση με τις προθεσμίες θα πρέπει να μην λησμονηθεί ότι, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 586 περ. ε'ΚΠΔ, καταργήθηκε ρητά η ειδική διάταξη του άρθρου μόνου παρ. 3 Ν 2243/1994 που προέβλεπε σύντμηση των προθεσμιών στα δια του τύπου εγκλήματα.

Κομβικής σημασίας αποτελεί η διάταξη του **άρθρου 104 ΚΠΔ**, με την οποία θεσμοθετείται αυτοτελώς το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης του υπόπτου ή κατηγορουμένου σε κάθε εξέτασή του. Επεξηγείται επιπλέον, ρητά, στην παρ. 2 ότι «η άσκηση του δικαιώματος σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης δεν μπορεί να αξιοποιηθεί σε βάρος των υπόπτων και των κατηγορουμένων». Σε διαφορετική περίπτωση επέρχεται απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας λόγω προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.

Αξιοσημείωτη και υπέρ του κατηγορουμένου είναι και η **διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 120 ΚΠΔ** σύμφωνα με την οποία «..... το δικαστήριο (εννοείται το Τριμελές) που χαρακτηρίζει εαυτό αναρμόδιο, παραπέμπει την υπόθεση στον εισαγγελέα, αν κρίνει ότι η πράξη, όπως χαρακτηρίζεται από αυτό είναι κακούργημα», αφού με αυτό τον τρόπο διευρύνεται ο χρόνος προετοιμασίας του κατηγορουμένου.

ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

Στο **άρθρο 170 ΚΠΔ** αποτυπώνεται η διάκριση των ακυροτήτων σε απόλυτες και σχετικές.

Στο άρθρο 171 παρ. 1 στοιχ. δ' ΚΠΔ προστίθεται ότι «απόλυτη ακυρότητα υπάρχει:» και «αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν ... την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγ. ή του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η πράξη κατά την προκαταρκτική εξέταση και την άσκηση των δικαιωμάτων ...». Παρατηρείται δηλαδή ταύτιση δηλαδή δικαιωμάτων υπόπτου και κατηγορουμένου στην προκαταρκτική εξέταση.

Στο **άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ** προβλέφθηκε απόλυτη ακυρότητα στις περιπτώσεις παραβίασης υπερασπιστικών εκφάνσεων του δικαιώματος ακρόασης.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Βλέπουμε ότι αποσπάστηκε ένα τμήμα της έλλειψης ακρόασης από τη προηγούμενη διάταξη του άρθρου 170 παρ. 2 ΚΠΔ και πλέον καθίσταται αυτή απόλυτη ακυρότητα (νέο άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ).

Άξιο μνείας είναι και το νέο άρθρο 211 ΚΠΔ που αφορά τη μαρτυρία συγκατηγορουμένου. Για να τονισθεί ο εξαιρετικός χαρακτήρας της δυνατότητας λήψης υπόψη της μαρτυρίας αυτής, προβλέπεται εν προκειμένω ότι «μόνη η μαρτυρική κατάθεση ή η απολογία προσώπου συγκατηγορουμένου για την ίδια πράξη δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την καταδίκη του κατηγορουμένου»., Αντί της προηγούμενης

διατύπωσης «...**δεν είναι αρκετή** για την καταδίκη»
Καθίσταται πλέον σαφές ότι η τυχόν λήψη της,
συνιστά μια αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης, η
παραβίαση της οποίας επισύρει την απόλυτη
ακυρότητα της διαδικασίας λόγω της προσβολής
του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη κατ' άρθρο 6 ΕΔΔΑ.
(άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ)

Επίσης, το **νέο** άρθρο **224 παρ. 2 ΚΠΔ**, που αφορά τις μαρτυρικές καταθέσεις και ποιες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, **αντικαταστάθηκε**, για τον μάρτυρα που δεν κατονομάζει την πηγή των πληροφοριών του, η φράση «η κατάθεσή του δεν λαμβάνεται υπόψη» **με τη φράση** «η κατάθεσή του απαγορεύεται να ληφθεί υπόψη»,

με απώτερο σκοπό να καθιερωθεί μια ρητή αποδεικτική απαγόρευση της συγκεκριμένης κατάθεσης, σε περίπτωση μη αποκάλυψης της πηγής των πληροφοριών, η παραβίαση της οποίας συνεπάγεται την απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας λόγω προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. (άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ)

ΔΥΟ ΑΚΟΜΗ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Α) Στην παρ. 1 του **νέου** άρθρου 244 ΚΠΔ (παλιό 31 ΚΠΔ) **καθορίζονται** τα δικαιώματα του **υπόπτου** κατά την προκαταρκτική εξέταση.

Παρατηρούμε λοιπόν:

1) Το δικαίωμα υποχρεωτικής κλήτευσης του πριν από πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες, αντί του παλαιού «πριν από 48 ώρες» εφόσον αυτός κατοικεί ή διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στο εσωτερικό, και πριν από δέκα πέντε (15) τουλάχιστον ημέρες, αν κατοικεί ή διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στο εξωτερικό, για την παροχή εξηγήσεων.

2) Αξιοσημείωτο είναι πλέον το εδάφιο γ της παρ. 1 του ιδίου άρθρου αφού ορίζεται ρητά ότι «το δικαίωμα ενημέρωσης του υπόπτου περιλαμβάνει κατ'ελάχιστο τη γνωστοποίηση των ποινικών διατάξεων, η παραβίαση των οποίων ερευνάται, καθώς και των θεμάτων επί των οποίων θα παράσχει εξηγήσεις» Άλλως επέρχεται απόλυτη ακυρότητα. (άρθρο 171 παρ. 2 ΚΠΔ).

3) Ακόμη μία ουσιώδη διαφοροποίηση σε σχέση με την παλαιότερη διάταξη του άρθρο 31 παρ. 2 ΚΠΔ που αποτελεί και την ειδικότερη έκφραση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη (σύμφωνα με τον νέο ΚΠΔ) και σε μη αυτοενοχοποίηση του υπόπτου και του κατηγορουμένου, είναι ότι πλέον αξιώνεται, η προηγούμενη έγγραφη εξέταση του υπόπτου **να απαγορεύεται να αποτελέσει μέρος της δικογραφίας.**

Ως δικονομική συνέπεια από την τυχόν παραμονή μιας τέτοιας εξέτασης στη δικογραφία, που προκύπτει λόγω προσβολής του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και του δικαιώματος σε μη αυτοενοχοποίηση, είναι η απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας κατ' άρθρο 171 αριθ. 1 περ. δ' ΚΠΔ.

4) Η **διάταξη της παρ. 4,** προβλέπει ότι «αν μετά την περάτωση της προκαταρκτικής εξέτασης πρόκειται να κινηθεί ποινική δίωξη για πράξη ουσιωδώς διαφορετική από εκείνη, για την οποία διενεργήθηκε αυτή, καλείται ο ύποπτος υποχρεωτικά να ασκήσει εκ νέου τα πιο πάνω δικαιώματά του, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου αυτού».

ΕΙΔΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ρητά προβλέπεται, στο εδ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 244 ΚΠΔ ότι τα ως άνω δικαιώματά του ο ύποπτος μπορεί να ασκήσει είτε αυτοπροσώπως είτε εκπροσωπούμενος από συνήγορο που διορίζεται κατά το άρθρο 89 παρ. 2, ΚΠΔ εκτός αν θεωρείται αναγκαία η αυτοπρόσωπη εμφάνισή του, κατά την κρίση εκείνου που διενεργεί την προκαταρκτική εξέταση.

Στο νέο άρθρο 262 ΚΠΔ προβλέφθηκε η δυνατότητα του κατηγορουμένου ή του τρίτου, του οποίου δεσμεύθηκαν περιουσιακά στοιχεία, να προσφύγει κατά της διάταξης του ανακριτή για τη δέσμευση, στο αρμόδιο συμβούλιο, ζητώντας την άρση ή τον περιορισμό της διάταξης σε περιουσιακά στοιχεία μικρότερης αξίας.

Απολογία του κατηγορουμένου

Στο νέο άρθρο 270 Κ ΠΔ, το γράμμα του οποίου εξαρτά την περάτωση της ανάκρισης από την πλήρωση του αναγκαίου όρου της απολογίας, προβλέφθηκε ότι «αν ο κατηγορούμενος κλήθηκε σε απολογία, από απείθεια όμως δεν παρουσιάζεται και ο ανακριτής κρίνει ότι υπάρχουν ενδείξεις εναντίον του,

τότε η ανάκριση μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη με την έκδοση εντάλματος **βίαιης προσαγωγής, και αν οι ενδείξεις είναι σοβαρές** με την έκδοση εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276».

τότε η ανάκριση μπορεί να θεωρηθεί τελειωμένη με την έκδοση εντάλματος **βίαιης προσαγωγής**, σύμφωνα με το άρθρο 272 ΚΠΔ **και αν οι ενδείξεις είναι σοβαρές** με την έκδοση εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με το άρθρο 276 ΚΠΔ ».

Στο **νέο άρθρο 308 παρ. 2 ΚΠΔ** καθιερώνεται η υποχρέωση της γνώσης της εισαγγελικής πρότασης από τους διαδικούς και επομένως και από τον κατηγορούμενο, πριν υποβληθεί στο δικαστικό συμβούλιο.

Σύμφωνα με το νέο άρθρο 321 παρ. 2 εδ. τελ. ΚΠΔ υποχρεωτική καθίσταται η ενημέρωση του κατηγορουμένου στην κλήση ή στο κλητήριο θέσπισμα αναφορικά με τις συνέπειες που θα υποστεί, σε περίπτωση ερημοδίκιας του, κατά την εκδίκαση της υπόθεσης του. Δικονομική συνέπεια της απουσίας ενημέρωσης, αποτελεί σύμφωνα με την παρ. 4 του ιδίου άρθρου η ακυρότητα της κλήσης ή του κλητηρίου θεσπίσματος.

Γ) ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Στο νέο άρθρο 343 ΚΠΔ ρυθμίζεται αυτοτελώς η ενημέρωση του κατηγορουμένου, από τον προεδρεύοντα, για το δικαίωμα αντίκρουσης της κατηγορίας με πλήρη έκθεση των ισχυρισμών του καθώς και για το δικαίωμα διατύπωσης των παρατηρήσεών του ύστερα από την εξέταση κάθε μάρτυρα ή την έρευνα οποιουδήποτε άλλου αποδεικτικού μέσου.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στο άρθρο νέο 343 ΚΠΔ προστέθηκε περαιτέρω δεύτερη παράγραφος, με την οποία θεσπίστηκε το δικαίωμα του κατηγορουμένου να ζητεί από το δικαστήριο τον αναγκαίο χρόνο προετοιμασίας για την αντίκρουση της κατηγορίας, «αν από την αποδεικτική διαδικασία προκύψουν νέες περιστάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να συνδεθούν με επιτρεπτή μεταβολή της».

Με τη νέα διάταξη του άρθρου 349 ΚΠΔ απλουστεύτηκε το νομικό πλαίσιο της χορήγησης αναβολής της δίκης για λόγους ανωτέρας βίας. Με αυτόν τον τρόπο απελευθερώνεται ο Δικαστής και εν τέλει ο ορίζοντας, για την αναβολή μίας υπόθεσης, είναι πιο καθαρός, αφού χωρίς τον αριθμητικό περιορισμό,

η κρίση για την αναβολή ή μη μιας υπόθεσης επαφίεται κάθε φορά στο δικαστήριο που αποφαίνεται με ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία για τον λόγο της αναβολής **και επιπρόσθετα** για το ότι το κώλυμα δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με διακοπή της δίκης.

Στο **νέο άρθρο 353 ΚΠΔ** προστέθηκε στην **παρ. 1**, ότι «η άμεση εμφάνιση και εξέταση μάρτυρα που δεν κλητεύθηκε ή του οποίου το όνομα δεν γνωστοποιήθηκε» μπορεί να διαταχθεί από το δικαστήριο μόνον «εφόσον δεν αντιλέγει ο κατηγορούμενος».

Με δεύτερο εδάφιο συμπληρώθηκε, μάλιστα, η παρ. 1 του ίδιου άρθρου, ώστε να παρέχεται σε διαφορετική περίπτωση η δυνατότητα στο δικαστήριο να διατάσσει «τη διακοπή της δίκης έως δεκαπέντε το πολύ ημέρες» Βούληση και πάλι του νομοθέτη ήταν η εξασφάλιση της ουσιαστικής άσκησης του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη κατ' άρθρο 6 ΕΣΔΑ.

Στο νέο άρθρο 362 ΚΠΔ προβλέφθηκε, ότι η ανάγνωση των εκεί αναφερόμενων εγγράφων στο ακροατήριο γίνεται «ως προς τα ουσιώδη και σημαντικά σημεία τους, κατά την κρίση των διαδίκων». Αν διαφοροποιείται η κρίση του διευθύνοντος τη συζήτηση ως προς τον χαρακτηρισμό ενός σημείου ως ουσιώδους ή σημαντικού και αρνείται την ανάγνωσή του, τότε μπορεί να ασκηθεί αμέσως προσφυγή σε όλο το δικαστήριο.(άρθρο 335 παρ. 2 ΚΠΔ)

Η τροποποίηση αυτή ενισχύει την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος υπεράσπισης, καθώς επιτρέπει την ανάδειξη των σημείων εκείνων που αποδεικνύουν τη βασιμότητα των υπερασπιστικών ισχυρισμών.

Ενώ η προσθήκη της παρ. 3 στο ίδιο άρθρο, εξαρτά, την ανάγνωση ουσιώδους εγγράφου που προσκομίζεται για πρώτη φορά στο ακροατήριο, από τη δυνατότητα αντίκρουσης του περιεχομένου του εκ μέρους του διαδίκου (και επομένως και του κατηγορούμενου) που το αγνοεί και του δίνει τη δυνατότητα (δικαίωμα) να ζητήσει προς τούτο διακοπή της δίκης μέχρι δέκα πέντε το πολύ ημέρες.

Το **νέο άρθρο 362 παρ. 3 ΚΠΔ** αναφέρει: Αν ζητείται η ανάγνωση εγγράφου το οποίο προσκομίζεται για πρώτη φορά στο ακροατήριο και ασκεί ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, ο διάδικος που δεν το προσκόμισε, {και άρα και ο κατηγορούμενος} δικαιούται, εφόσον δεν είναι δυνατόν να τοποθετηθεί σχετικά με το περιεχόμενό του κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, να ζητήσει προς τούτο διακοπή της δίκης μέχρι δεκαπέντε το πολύ ημέρες».

Με την νέα διατύπωση, σύμφωνα με τους υποστηρικτές αυτής, παύει πλέον ο αιφνιδιασμός του κατηγορουμένου από τον υποστηρίζοντα την κατηγορία, αφού δίνεται το δικαίωμα της διακοπή της δίκης. Είναι εύλογο ο κατηγορούμενος να έχει πλήρη γνώση κάθε επιβαρυντικού γι' αυτόν στοιχείου και η διακοπή της δίκης αν μη τι άλλο θα του δώσει το δικαίωμα έστω και ετεροχρονισμένα της προετοιμασίας της υπεράσπισής του.

Επίσης το νέο άρθρο 363 παρ. 2 ΚΠΔ αναφέρει: «Σε περιπτώσεις που η εμφάνιση του απόντος μάρτυρα στο ακροατήριο είναι εφικτή, η ένορκη κατάθεσή του που δόθηκε στην προδικασία διαβάζεται στο ακροατήριο μόνον εφόσον συναινεί ρητώς ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορος που τον εκπροσωπεί, με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά».

Η διάταξη αυτή εξαρτά την ανάγνωση ένορκης προδικαστικής κατάθεσης απόντος μάρτυρα, ο οποίος όμως μπορεί να εμφανισθεί στο ακροατήριο, μετά από τη ρητή συναίνεση του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου που τον εκπροσωπεί. Η αξίωση αυτή, του κατηγ. κατά τη γνώμη μου στηρίζεται στο αναφαίρετο δικαίωμα του, να αντικρούσει τον μηνυτή του ή τον μάρτυρα που τον κατηγορεί. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει ο καταγγέλλων να υποστηρίζει την καταγγελία του, ενώπιον του Δικαστ.

Στο νέο άρθρο 365 ΚΠΔ, που αφορά την απολογία του κατηγορουμένου, συμπληρώθηκε η διάταξη της παρ. 1 με πέμπτο εδάφιο που παρέχει στον συγκατηγορούμενο «το δικαίωμα να υποβάλλει απευθείας ερωτήσεις στον έτερο κατηγορούμενο που τον ενοχοποιεί».

Στο νέο άρθρο 368 ΚΠΔ που ρυθμίζει τον τρόπο περάτωσης της δίκης, προστέθηκε εδ. β' που περιλαμβάνει ότι «η δικαστική άφεση της ποινής και η απαλλαγή λόγω έμπρακτης μετάνοιας λογίζονται ως αθώωση του κατηγορουμένου».

Στο νέο άρθρο 369 παρ. 5 ΚΠΔ προστέθηκε η υποχρέωση του διευθύνοντος τη συζήτηση να ανακοινώνει στον καταδικασθέντα το δικαίωμά του «να ασκήσει έφεση ή αναιρέση μέσα στην νόμιμη προθεσμία».

Δ) ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ:

1) Διευρύνεται η προθεσμία της αναίρεσης (άρθρο 473 παρ. 2 εδ. α ΚΠΔ). Έτσι είτε κατατεθεί με σύνταξη έκθεσης (άρθρο 474 ΚΠΔ) είτε με επίδοση δικογράφου στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου (άρθρο 473 παρ. 2 εδ β ΚΠΔ), αυτή είναι 20 ημέρες από την καθαρογραφή αυτής στο ειδικό βιβλίο ή από την αποστολή σχετικού mail,

αναφορικά με την καταχώρηση της απόφασης ως καθαρογραμμένης, εφόσον δηλώθηκε από τον κατηγορούμενο, η ηλεκτρονική του διεύθυνση, αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης (άρθρο 473 παρ. 3 εδ. β ΚΠΔ).

2) Αξιώνεται πλέον η ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία του εισαγγελέα όχι μόνο κατά αθωωτικής απόφασης (άρθρο 487 ΚΠΔ) αλλά και καταδικαστικών αποφάσεων όταν σκοπείται η χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου (άρθρο 490 παρ. 2 ΚΠΔ). Έτσι πλέον η αιτιολογία συνιστά πρόσθετο όρο του κύρους του ενδίκου μέσου.

3) Ήδη με το νέο 497 παρ. 5 ΚΠΔ καθιερώνεται η παροχή εύλογης προθεσμίας προς τον κατηγορούμενο, από το Δικαστήριο, όταν αυτό εξαρτά της αναστέλλουσα δύναμη της εφέσεως υπό τον όρο καταβολής χρηματικής εγγύησης.

4) Επιπλέον η παρ. 7 του ιδίου ως άνω άρθρου 497 ΚΠΔ τροποποιήθηκε εν μέρει, ως προς τη δυνατότητα υποβολής αίτησης του κατηγορούμενου για αναστολή της πρωτόδικης απόφασης, μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου, και έτσι πλέον ορίζεται ρητά ότι το ως άνω δικαίωμα «υφίσταται και σε περίπτωση αναβολής της δίκης στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, οπότε η σχετική αίτηση καταχωρίζεται στα πρακτικά».

5) Με το νέο 515 ΚΠΔ ακολουθείται και στον ΑΠ, στη διαδικασία συζήτησης της αναίρεσης κατά απόφασης, η σειρά αγόρευσης που ορίζεται στα δικαστήρια της ουσίας (δηλαδή πρώτα ο εισαγγελέας, ακολουθεί ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας και τελευταίος ο συνήγορος υπεράσπισης του κατηγορουμένου) ώστε και στο ακυρωτικό δικαστήριο να δίνεται η δυνατότητα, στον αναιρεσείοντα κατηγορούμενο, να αντικρούσει την τυχόν απορριπτική πρόταση του εισαγγελέα της έδρας.

6) Τέλος δεν θα μπορούσε να λείπει από τα οφέλη των νέων διατάξεων του κατηγορουμένου το νέο 511 ΚΠΔ όπου πλέον η παραγραφή αποδесμεύεται από το βάσιμο του λόγου της αναίρεσης αφού αρκεί το παραδεκτό αυτής.

**ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΘΕΡΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ**

Ιωάννης Γραμματικός - Πρωτοδίκης